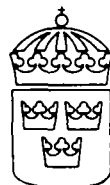

Regeringens proposition 1994/95:87

Följdlagstiftning till förlängningen av
valperioden och riksmötet

Prop.
1994/95:87

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 20 oktober 1994

Ingvar Carlsson

Laila Freivalds
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ett flertal lagändringar, till följd av att riksdagen - i vissa delar som vilande grundlagsbeslut - har antagit förslag om ändring av bestämmelserna om riksmötets längd och om förlängning av valperioden för riksdag, landsting och kommuner. De i propositionen föreslagna lagändringarna innebär bl.a. att mandatperioden för nämndemän m.fl. förlängs till fyra år och att särbestämmelser slopas för fall när riksmöte inte pågår.

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken	5
2.2	Förslag till lag om ändring i föräldrabalken	7
2.3	Förslag till lag om ändring i brottsbalken	9
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar	11
2.5	Förslag till lag om ändring i fastighetsbildnings- lagen (1970:988)	13
2.6	Förslag till lag om ändring i taxeringslagen (1990:324)	14
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1939:299) om förbud i vissa fall mot överlåtelse eller upplåtelse av fartyg m.m.	15
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (1940:176) med vissa bestämmelser om fraktfart med svenska far- tyg	16
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1957:684) om betalningsväsendet under krigsförhållanden	17
2.10	Förslag till lag om ändring i lagen (1957:686) om taxeringsväsendet under krigsförhållanden m.m.	18
2.11	Förslag till lag om ändring i lagen (1959:73) med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig m.m.	19
2.12	Förslag till lag om ändring i lagen (1959:74) med vissa bestämmelser om utländsk försäkringsrörelse här i riket vid krig m.m.	20
2.13	Förslag till lag om ändring i lagen (1960:22) om statlig krigsförsäkring	21
2.14	Förslag till lag om ändring i lagen (1962:627) om vissa åtgärder för utnyttjande av vattenkraft vid krig m.m.	22
2.15	Förslag till lag om ändring i krigshandelslagen (1964:19)	23
2.16	Förslag till lag om ändring i lagen (1971:176) om vissa internationella sanktioner	24
2.17	Förslag till lag om ändring i vallagen (1972:620) . . .	25
2.18	Förslag till lag om ändring i oljekrislagen (1975:197)	26
2.19	Förslag till lag om ändring i förfogandelagen (1978:262)	27
2.20	Förslag till lag om ändring i ransoneringslagen (1978:268)	28
2.21	Förslag till lag om ändring i lagen (1984:989) om socialförsäkringsväsendet under krig och krigsfara . . .	29

2.22	Förslag till lag om ändring i lagen (1987:1069) om tullfrihet m.m.	30
2.23	Förslag till lag om ändring i arbetsrättsliga beredskapslagen (1987:1262)	31
2.24	Förslag till lag om ändring i lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.	32
2.25	Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (1989:529)	33
2.26	Förslag till lag om ändring i prisregleringslagen (1989:978)	34
2.27	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1402) om undanförsel och förstörelse	35
2.28	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering	36
2.29	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:000) om totalförsvarspåbudsplikt	37
3	Ärendet och dess beredning	38
4	Valperiodens längd	39
5	Riksmötet	41
6	Kostnader	43
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 oktober 1994		44

Regeringen föreslår att riksdagen

antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i rättegångsbalken,
2. lag om ändring i föräldrabalken,
3. lag om ändring i brottsbalken,
4. lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar,
5. lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988),
6. lag om ändring i taxeringslagen (1990:324),
7. lag om ändring i lagen (1939:299) om förbud i vissa fall mot överlåtelse eller upplåtelse av fartyg m.m.,
8. lag om ändring i lagen (1940:176) med vissa bestämmelser om fraktfart med svenska fartyg,
9. lag om ändring i lagen (1957:684) om betalningsväsendet under krigsförhållanden,
10. lag om ändring i lagen (1957:686) om taxeringsväsendet under krigsförhållanden m.m.,
11. lag om ändring i lagen (1959:73) med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig m.m.,
12. lag om ändring i lagen (1959:74) med vissa bestämmelser om utländsk försäkringsrörelse här i riket vid krig m.m.,
13. lag om ändring i lagen (1960:22) om statlig krigsförsäkring,
14. lag om ändring i lagen (1962:627) om vissa åtgärder för utnyttjande av vattenkraft vid krig m.m.,
15. lag om ändring i krigshandelslagen (1964:19),
16. lag om ändring i lagen (1971:176) om vissa internationella sanktioner,
17. lag om ändring i vallagen (1972:620),
18. lag om ändring i oljekrislagen (1975:197),
19. lag om ändring i förfogandelagen (1978:262),
20. lag om ändring i ransoneringslagen (1978:268),
21. lag om ändring i lagen (1984:989) om socialförsäkringsväsendet under krig och krigsfara,
22. lag om ändring i lagen (1987:1069) om tullfrihet m.m.,
23. lag om ändring i arbetsrättsliga beredskapslagen (1987:1262),
24. lag om ändring i lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.,
25. lag om ändring i utlänningslagen (1989:529),
26. lag om ändring i prisregleringslagen (1989:978),
27. lag om ändring i lagen (1992:1402) om undanförsel och förstöring,
28. lag om ändring i lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering,
29. lag om ändring i lagen (1995:000) om totalförsvarsplikt.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 6 och 8 §§ rättegångsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

6 §¹

Valbar till nämndeman är varje svensk medborgare, som är folkbokförd i kommunen eller, i fråga om nämndeman i hovrätt, i länet eller den del därav som hör till hovrätten, och som inte är underårig eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. Den som är lagfaren domare, befattningshavare vid domstol, åklagare, polisman eller advokat eller den som eljest har till yrke att föra andras talan inför rätta får inte vara nämndeman.

Ingen får samtidigt vara nämndeman i hovrätt och tingsrätt.

Den som fyllt sextio år eller uppger något giltigt hinder är inte skyldig att ta emot uppdrag som nämndeman. Den som har avgått som nämndeman är inte skyldig att ta emot nytt uppdrag förrän efter tre år.

Den som fyllt sextio år eller uppger något giltigt hinder är inte skyldig att ta emot uppdrag som nämndeman. Den som har avgått som nämndeman är inte skyldig att ta emot nytt uppdrag förrän efter fyra år.

Rätten prövar självmant den valdes behörighet.

8 §²

En nämndeman väljs för tre år. Visar nämndemannen giltigt hinder, får rätten entlediga honom. Även den som fyllt sextio år får avgå som nämndeman. Upphör en nämndeman att vara valbar eller behörig, förfaller uppdraget.

En nämndeman väljs för fyra år. Visar nämndemannen giltigt hinder, får rätten entlediga honom. Även den som fyllt sextio år får avgå som nämndeman. Upphör en nämndeman att vara valbar eller behörig, förfaller uppdraget.

Avgår nämndeman under tjänstgöringstiden, utses ny nämndeman för återstående tid. Ändras antalet nämndemän inom domsagan eller länet

¹ Senaste lydelse 1991:485.

² Senaste lydelse 1988:616.

får nytillträdande nämndeman utses för kortare tid än som följer av Prop. 1994/95:87 första stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.
2. Den nya lydelsen av 4 kap. 6 § skall dock tillämpas första gången efter valet år 1998.
3. Val enligt den nya lydelsen av 4 kap. 8 § skall äga rum första gången år 1998.
4. Löpande tjänstgöringstid för de nämndemän som har valts enligt äldre bestämmelser skall vara fyra i stället för tre år.

Härigenom föreskrivs att 19 kap. 7 och 8 §§ föräldrabalken skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

19 kap.

7 §

Överförmyndare, ledamot i överförmyndarnämnd och ersättare väljas för *tre* år, räknade från och med den 1 januari året efter det, då val i hela riket av kommunfullmäktige ägt rum.

Överförmyndare, ledamot i överförmyndarnämnd och ersättare väljas för *fyra* år, räknade från och med den 1 januari året efter det, då val i hela riket av kommunfullmäktige ägt rum.

Avgår sådan ledamot i överförmyndarnämnd som har utsetts vid proportionellt val under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, inkallas till ledamot den ersättare som enligt den mellan ersättarna bestämda ordningen bör inträda. Den ersättare som sålunda har inkallats tjänstgör under den tid som återstår för den avgångne. Avgår överförmyndare, ersättare för överförmyndare eller ledamot som ej har utsetts vid proportionellt val, anställs fyllnadsval för den återstående delen av tjänstgöringstiden.

8 §¹

Överförmyndare, ledamot i överförmyndarnämnd och ersättare skall ha rösträtt vid val av kommunfullmäktige och vara folkbokförda i kommunen och får inte vara i konkurs eller ha förvaltare.

Lagfaren tjänsteman vid tingsrätt får ej vara överförmyndare, ledamot i överförmyndarnämnd eller ersättare inom domsagan, om ej regeringen för särskilt fall meddelat tillstånd därtill.

Ej må annan avsäga sig uppdrag att vara överförmyndare, ledamot i överförmyndarnämnd eller ersättare än den som under de *tre* senast förflutna åren fullgjort sådant uppdrag, den som uppnått sextio års ålder eller den som eljest uppgiver förhinder, vilket godkännes av kommunfullmäktige.

Ej må annan avsäga sig uppdrag att vara överförmyndare, ledamot i överförmyndarnämnd eller ersättare än den som under de *fyra* senast förflutna åren fullgjort sådant uppdrag, den som uppnått sextio års ålder eller den som eljest uppgiver förhinder, vilket godkännes av kommunfullmäktige.

¹ Senaste lydelse 1991:487.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.
 2. Den nya lydelsen av 19 kap. 8 § skall dock tillämpas första gången efter valet år 1998.
 3. Val enligt den nya lydelsen av 19 kap. 7 § skall äga rum första gången år 1998.
 4. Löpande tjänstgöringstid för dem som har valts enligt äldre bestämmelser skall vara fyra i stället för tre år.

Härigenom föreskrivs att 37 kap. 2 § brottsbalken skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

37 kap.

2 §¹

Regeringen förordnar ordförande och vice ordförande i övervakningsnämnderna. Vice ordföranden tjänstgör vid förfall för ordföranden i dennes ställe. Vid förfall för både ordföranden och vice ordföranden förordnas tillfällig ersättare av Kriminalvårdsstyrelsen. Ordföranden, vice ordföranden och tillfällig ersättare skall vara lagfarna och ha erfarenhet av tjänstgöring som domare.

Övriga ledamöter utses genom val. För dessa väljs lika många ersättare. Val förrättas av kommunfullmäktige, om övervakningsnämndens verksamhetsområde omfattar endast en kommun, och annars av *landstinget*. Om det inom nämndens verksamhetsområde även finns kommun som ej ingår i *landstingskommun*, förrättas valet av *landstinget* och kommunfullmäktige med den fördelning dem emellan som länsstyrelsen bestämmer efter befolkningstalen. Ingår flera län eller delar av län i övervakningsnämnds verksamhetsområde, fastställer regeringen efter samma grunder antalet ledamöter och ersättare för varje län eller del av län.

Landstingets och kommunfullmäktiges val av ledamöter eller ersättare skall vara proportionellt, om det begärs av minst så många ledamöter i *landstinget* eller kommunfullmäktige som motsvarar den kvot, vilken erhålls om antalet närvarande ledamöter delas med

Övriga ledamöter utses genom val. För dessa väljs lika många ersättare. Val förrättas av kommunfullmäktige, om övervakningsnämndens verksamhetsområde omfattar endast en kommun, och annars av *landstingsfullmäktige*. Om det inom nämndens verksamhetsområde även finns *en* kommun som ej ingår i *ett landsting*, förrättas valet av *landstingsfullmäktige* och kommunfullmäktige med den fördelning dem emellan som länsstyrelsen bestämmer efter befolkningstalen. Ingår flera län eller delar av län i övervakningsnämnds verksamhetsområde, fastställer regeringen efter samma grunder antalet ledamöter och ersättare för varje län eller del av län.

Landstingsfullmäktiges och kommunfullmäktiges val av ledamöter eller ersättare skall vara proportionellt, om det begärs av minst så många ledamöter i *landstingsfullmäktige* eller kommunfullmäktige som motsvarar den kvot, vilken erhålls om antalet närvarande

¹ Senaste lydelse 1983:240.

det antal personer som valet avser, ökat med 1. Om kvoten är ett brutet tal, skall den avrundas till närmast högre hela tal. Om förfarandet vid sådant proportionellt val finns bestämmelser i lagen (1955:138) om proportionellt val-sätt vid val inom landsting, kommunfullmäktige m.m. Om ersättarna inte väljs proportionellt, skall vid valet även den ordning bestämmas, i vilken de skall kallas till tjänstgöring.

Ledamot och annan än tillfällig ersättare utses för tre år. Om en ledamot som har utsetts vid proportionellt val avgår före tidens utgång, inträder en ersättare enligt den ordning mellan ersättarna som har bestämts vid valet. Avgår en ledamot eller ersättare som inte har utsetts vid proportionellt val, utses en ny ledamot eller ersättare för återstoden av tiden. Tillfällig ersättare förordnas för högst sex månader.

Då ledamot eller ersättare skall utses skall övervakningsnämnden göra anmälan därom till den som skall utse honom.

ledamöter delas med det antal personer som valet avser, ökat med 1. Om kvoten är ett brutet tal, skall den avrundas till närmast högre hela tal. Om förfarandet vid sådant proportionellt val finns bestämmelser i lagen (1992:339) om proportionellt val-sätt. Om ersättarna inte väljs proportionellt, skall vid valet även den ordning bestämmas, i vilken de skall kallas till tjänstgöring.

Ledamot och annan än tillfällig ersättare utses för fyra år. Om en ledamot som har utsetts vid proportionellt val avgår före tidens utgång, inträder en ersättare enligt den ordning mellan ersättarna som har bestämts vid valet. Avgår en ledamot eller ersättare som inte har utsetts vid proportionellt val, utses en ny ledamot eller ersättare för återstoden av tiden. Tillfällig ersättare förordnas för högst sex månader.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.
 2. Val enligt den nya bestämmelsen skall äga rum första gången år 1998.
 3. Löpande tjänstgöringstid för dem som har valts enligt äldre bestämmelser skall vara fyra i stället för tre år.

Härigenom föreskrivs att 20 och 21 §§ lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse²

Föreslagen lydelse

20 §³

Valbar till nämndeman i kammarrätt och länsrätt är svensk medborgare, som är folkbokförd i länet och som inte är underårig eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Tjänsteman vid domstol, skattemyndighet, länsstyrelse eller under länsstyrelse lydande myndighet, allmän försäkringskassa eller Riksförsäkringsverket får inte vara nämndeman. Detsamma gäller lagfaren domare, åklagare, polisman och advokat eller annan som har till yrke att föra andras talan inför rätta samt ledamot av skattenämnd eller socialförsäkringsnämnd och icke lagfaren ledamot av Försäkringsöverdomstolen.

Nämndeman i länsrätt får inte samtidigt vara nämndeman i kammarrätt.

Den som har fyllt sextio år eller uppger något giltigt hinder är inte skyldig ta emot uppdrag som nämndeman. Den som har avgått som nämndeman är inte skyldig att ta emot nytt uppdrag förrän efter tre år.

Den som har fyllt sextio år eller uppger något giltigt hinder är inte skyldig ta emot uppdrag som nämndeman. Den som har avgått som nämndeman är inte skyldig att ta emot nytt uppdrag förrän efter fyra år.

Rätten prövar själv mantalens valdes behörighet.

21 §⁴

Nämndemän i kammarrätt och länsrätt utses för tre år. Om en nämndeman visar giltigt hinder, får rätten entlediga honom. Den som har fyllt sextio år har rätt att frånträda uppdraget. Upphör en nämndeman att vara valbar eller behörig, förfaller uppdraget.

Nämndemän i kammarrätt och länsrätt utses för fyra år. Om en nämndeman visar giltigt hinder, får rätten entlediga honom. Den som har fyllt sextio år har rätt att frånträda uppdraget. Upphör en nämndeman att vara valbar eller behörig, förfaller uppdraget.

¹ Lagen omtryckt 1981:1323.

² Ny lydelse av 20 § föreslås också i prop. 1994/95:27.

³ Senaste lydelse 1993:349.

⁴ Senaste lydelse 1988:617.

Bestämmelser om mandatperiod för sådan nämndeman som ingår i Prop. 1994/95:87
länsrätt vid behandling av mål om fastighetstaxering finns i fastighets-
taxeringslagen (1979:1152).

När ledighet uppkommer, utses ny nämndeman för den tid som åter-
står. Ändras antalet nämndemän, får nytilträdande nämndeman utses
för kortare tid än som följer av första stycket.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.
 2. Den nya lydelsen av 20 § skall dock tillämpas första gången efter valet år 1998.
 3. Val enligt den nya lydelsen av 21 § skall äga rum första gången år 1998.
 4. Löpande tjänstgöringstid för de nämndemän som har valts enligt äldre bestämmelser skall vara fyra i stället för tre år.

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 2 § fastighetsbildningslagen (1970:988)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

2 §

Gode män utses genom val av kommunfullmäktige. God man skall inom kommunen vara valbar till nämndeman i tingsrätt. God man skall ha erfarenhet i fråga om tåtortsförhållanden eller vara kunnig i jordbruks- eller skogsbruksfrågor.

God man utses för *tre* år. Upp- God man utses för *fyra* år. Upp-
hör god man att vara valbar, är hör god man att vara valbar, är
uppdraget förfallet. uppdraget förfallet.

Rättegångsbalkens bestämmelser om skyldighet att mottaga uppdrag som nämndeman och att kvarstå i uppdraget samt att efter avgång fortfarande tjänstgöra äger motsvarande tillämpning i fråga om god man.

Länsstyrelsen bestämmer antalet gode män.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.
 2. Val enligt den nya lydelsen skall äga rum första gången år 1998.
 3. Löpande uppdragsperiod för god man som har valts enligt äldre bestämmelser skall vara fyra i stället för tre år.

¹ Lagen omtryckt 1992:1212.

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 6 § taxeringslagen (1990:324) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

6 §

Ordföranden och vice ordföranden i skattenämnden skall vara tjänstemän vid skattemyndighet. De förordnas av Riksskatteverket för högst *tre* år i taget.

Chefen för skattemyndigheten får träda in som ordförande i skattenämnden vid behandling av ärende som med hänsyn till dess särskilda beskaffenhet kräver hans medverkan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fastställer det antal övriga ledamöter i skattenämnden som skall finnas vid varje skattekontor. Sådana ledamöter väljs för högst *tre* år. För val av dessa ledamöter gäller bestämmelserna i 7 kap. 5-7 §§.

Ordföranden och vice ordföranden i skattenämnden skall vara tjänstemän vid skattemyndighet. De förordnas av Riksskatteverket för högst *fyra* år i taget.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fastställer det antal övriga ledamöter i skattenämnden som skall finnas vid varje skattekontor. Sådana ledamöter väljs för högst *fyra* år. För val av dessa ledamöter gäller bestämmelserna i 7 kap. 5-7 §§.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.
 2. Val enligt den nya lydelsen skall äga rum första gången år 1998.
 3. Löpande uppdragsperiod för de ledamöter som har valts enligt äldre bestämmelser skall vara fyra i stället för tre år.

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 § lagen (1939:299) om förbud i vissa fall mot överlåtelse eller upplåtelse av fartyg m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §¹

Är Sverige i krig, skall bestämmelserna i 2-4 §§ tillämpas.

Är Sverige i krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen föreskriva att bestämmelserna i 2-4 §§ skall tillämpas.

Föreskrift enligt andra stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades eller, om riksmöte inte pågår, från början av närmast följande riksmöte. Sker inte underställning eller godkänner riksdagen inte föreskriften inom två månader från det underställningen skedde, upphör föreskriften att gälla.

Föreskrift enligt andra stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades. Sker inte underställning eller godkänner riksdagen inte föreskriften inom två månader från det underställningen skedde, upphör föreskriften att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

¹ Senaste lydelse 1992:1419.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1940:176) med vissa bestämmelser om fraktfart med svenska fartyg skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Är Sverige i krig, skall bestämmelserna i 2 och 3 §§ tillämpas.

Är Sverige i krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen föreskriva att 2 och 3 §§ skall tillämpas.

Föreskrift enligt andra stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades eller, om riksmöte inte pågår, från början av närmast följande riksmöte. Sker inte underställning eller godkänner riksdagen inte föreskriften inom två månader från det underställningen skedde, upphör föreskriften att gälla.

Föreskrift enligt andra stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades. Sker inte underställning eller godkänner riksdagen inte föreskriften inom två månader från det underställningen skedde, upphör föreskriften att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

¹ Senaste lydelse 1992:1418.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1957:684) om betalningsväsendet under krigsförhållanden skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Är Sverige i krig, skall bestämmelserna i 2, 4 och 5 §§ tillämpas.

Är Sverige i krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen föreskriva att 2, 4 och 5 §§ skall tillämpas.

Föreskrift enligt andra stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades *eller, om riksmöte inte pågår, från början av närmast följande riksmöte*. Sker inte underställning eller godkänner riksdagen inte föreskriften inom två månader från det underställningen skedde, upphör föreskriften att gälla.

Föreskrift enligt andra stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades. Sker inte underställning eller godkänner riksdagen inte föreskriften inom två månader från det underställningen skedde, upphör föreskriften att gälla.

När bestämmelserna i 2, 4 och 5 §§ tillämpas, gäller inte bestämmelser i lag eller annan författning, om de strider mot dessa bestämmelser eller mot föreskrifter som meddelats med stöd av dem.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

¹ Senaste lydelse 1992:1415.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1957:686) om taxeringsväsendet under krigsförhållanden m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Är Sverige i krig, skall bestämmelserna i 2-6 §§ tillämpas.

Är Sverige i krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen föreskriva att 2-6 §§ skall tillämpas.

Föreskrift enligt andra stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades *eller, om riksmöte inte pågår, från början av närmast följande riksmöte*. Sker inte underställning eller godkänner riksdagen inte föreskriften inom två månader från det underställningen skedde, upphör föreskriften att gälla.

Föreskrift enligt andra stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades. Sker inte underställning eller godkänner riksdagen inte föreskriften inom två månader från det underställningen skedde, upphör föreskriften att gälla.

När bestämmelserna i 2-6 §§ skall tillämpas gäller inte bestämmelser i lag eller annan författning, om de strider mot dessa bestämmelser eller mot föreskrifter som meddelats med stöd av dem.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

¹ Senaste lydelse 1992:1414.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1959:73) med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Är Sverige i krig, skall bestämmelserna i 2-13 och 17 §§ tillämpas.

Är Sverige i krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen föreskriva att 2-13 och 17 §§ skall tillämpas.

Föreskrift enligt andra stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades *eller, om riksmöte inte pågår, från början av närmast följande riksmöte*. Sker inte underställning eller godkänner riksdagen inte föreskriften inom två månader från det underställningen skedde, upphör föreskriften att gälla.

Föreskrift enligt andra stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades. Sker inte underställning eller godkänner riksdagen inte föreskriften inom två månader från det underställningen skedde, upphör föreskriften att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

¹ Senaste lydelse 1992:1412.

2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (1959:74) med vissa bestämmelser om utländsk försäkringsrörelse här i riket vid krig m.m. Prop. 1994/95:87

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1959:74) med vissa bestämmelser om utländsk försäkringsrörelse här i riket vid krig m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Är Sverige i krig, skall bestämmelserna i 2-14 och 19 §§ tillämpas.

Är Sverige i krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen föreskriva att bestämmelserna i 2-14 och 19 §§ skall tillämpas.

Föreskrift enligt andra stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades eller, om riksmöte inte pågår, från början av närmast följande riksmöte. Sker inte underställning eller godkänner riksdagen inte föreskriften inom två månader från det underställningen skedde, upphör föreskriften att gälla.

Föreskrift enligt andra stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades. Sker inte underställning eller godkänner riksdagen inte föreskriften inom två månader från det underställningen skedde, upphör föreskriften att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

¹ Senaste lydelse 1992:1411.

Häri genom föreskrivs att 1 § lagen (1960:22) om statlig krigsförsäkring skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Är Sverige i krig, skall bestämmelserna i 2-4 §§ tillämpas.

Är Sverige i krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen föreskriva att 2-4 §§ skall tillämpas.

Föreskrift enligt andra stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades eller, om riksmöte inte pågår, från början av närmast följande riksmöte. Sker inte underställning eller godkänner riksdagen inte föreskriften inom två månader från det underställningen skedde, upphör föreskriften att gälla.

Föreskrift enligt andra stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades. Sker inte underställning eller godkänner riksdagen inte föreskriften inom två månader från det underställningen skedde, upphör föreskriften att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

¹ Senaste lydelse 1992:1413.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1962:627) om vissa åtgärder för utnyttjande av vattenkraft vid krig m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Är Sverige i krig, skall bestämmelserna i denna lag om meddelande av tillstånd till vissa företag i vatten tillämpas.

Är Sverige i krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen föreskriva att bestämmelserna i denna lag om meddelande av tillstånd till vissa företag i vatten skall tillämpas.

Föreskrift enligt andra stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades *eller, om riksmöte inte pågår, från början av närmast följande riksmöte*. Sker inte underställning eller godkänner riksdagen inte föreskriften inom två månader från det underställningen skedde, upphör föreskriften att gälla.

Föreskrift enligt andra stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades. Sker inte underställning eller godkänner riksdagen inte föreskriften inom två månader från det underställningen skedde, upphör föreskriften att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

¹ Senaste lydelse 1992:1426.

Härigenom föreskrivs att 1 § krigshandelslagen (1964:19) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Är Sverige i krig, skall bestämmelserna i 2-9 §§ tillämpas.

Är Sverige i krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen föreskriva att bestämmelserna i 2-9 §§ skall tillämpas.

Föreskrift enligt andra stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades *eller, om riksmöte inte pågår, från början av närmast följande riksmöte*. Sker inte underställning eller godkänner riksdagen inte föreskriften inom två månader från det underställningen skedde, upphör föreskriften att gälla.

Föreskrift enligt andra stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades. Sker inte underställning eller godkänner riksdagen inte föreskriften inom två månader från det underställningen skedde, upphör föreskriften att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

¹ Senaste lydelse 1992:1424.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1971:176) om vissa internationella sanktioner skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

I den mån det påkallas med anledning av beslut som fattats eller rekommendation som antagits av Förenta nationernas säkerhetsråd i överensstämmelse med Förenta nationernas stadga kan regeringen förordna att 3-8 och 15 §§ skall tillämpas.

Regeringen får också förordna att 3-8 och 15 §§ skall tillämpas om samarbetet med Europeiska gemenskaperna (EG) eller inom Europeiska säkerhetskonferensen (ESK) för att främja internationell fred och säkerhet påkallar det och om det är ett svenskt intresse att sådana åtgärder som avses i de nämnda bestämmelserna införs utan dröjsmål.

Ett förordnande förfaller, om förordnande förfaller, om det det inte inom en månad *eller, om* inte inom en månad underställs riksmöte *inte pågår, inom en* riksdagen för prövning av frågan månad från början av nästkommande möte underställs riksdagen huruvida det skall bestå och om det inte inom två månader från det underställningen skedde godkänns av riksdagen.

Om säkerhetsrådets beslut eller rekommendation helt eller delvis återkallas eller förfaller eller om förhållandena ändras så att syftet med ett förordnande inte längre kvarstår, skall regeringen så snart det kan ske i motsvarande mån upphäva ett meddelat förordnande eller med stöd därav meddelade föreskrifter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

¹ Senaste lydelse 1992:1257.

Härigenom föreskrivs att 15 kap. 3 § vallagen (1972:620)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 kap.

3 §

Valprövningsnämnden skall granska bevis för riksdagsledamot och ersättare och därvid pröva om beviset blivit utfärdat i enlighet med 1 §. Granskningen skall vara avslutad senast dagen innan den riksdag till vilken valet skett samlas till riksmöte eller, i fråga om bevis som kommer in till Valprövningsnämnden *medan riksmöte pågår*, så snart det kan ske. Berättelse om granskningen skall ofördröjligen överlämnas till riksdagens talman.

Valprövningsnämnden skall granska bevis för riksdagsledamot och ersättare och därvid pröva om beviset blivit utfärdat i enlighet med 1 §. Granskningen skall vara avslutad senast dagen innan den riksdag till vilken valet skett samlas till riksmöte eller, i fråga om bevis som kommer in till Valprövningsnämnden *därefter*, så snart det kan ske. Berättelse om granskningen skall ofördröjligen överlämnas till riksdagens talman.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

¹ Vallagen omtryckt 1994:287.

Härigenom föreskrivs att 2 § oljekrislagen (1975:197)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Skall Sverige fullgöra skyldighet att begränsa oljekonsumtionen enligt artiklarna 13 och 14 i det avtal som anges i 1 §, får regeringen föreskriva, att bestämmelserna i 6-9 §§ ransoneringslagen (1978:268), helt eller delvis, skall äga tillämpning under viss tid, högst ett år varje gång.

Föreskrift som avses i första stycket skall inom en månad eller, om riksmöte ej pågår, inom en månad från början av nästkommande riksmöte underställas riksdagen för dess prövning huruvida föreskriften skall bestå. Underlåtes detta eller godkänner riksdagen ej föreskriften inom två månader från det underställningen har skett, är föreskriften förfallen.

Föreskrift som avses i första stycket skall inom en månad underställas riksdagen för dess prövning huruvida föreskriften skall bestå. Underlåtes detta eller godkänner riksdagen ej föreskriften inom två månader från det underställningen har skett, är föreskriften förfallen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

¹ Lagen omtryckt 1978:269.

Härigenom föreskrivs att 2 § förfogandelagen (1978:262) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Regeringen får föreskriva att 4-6 §§ helt eller delvis skall tillämpas från tidpunkt som regeringen bestämmer,

1. om riket är i krigsfara,
2. om det råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig eller av krigsfara *vari riket har befunnit sig* och om det till följd av dessa förhållanden föreligger knapphet eller betydande fara för knapphet inom riket på egendom av vikt för totalförsvaret eller folkförsörjningen,

1. om Sverige är i krigsfara,
2. om det råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av *att det är krig utanför Sveriges gränser* eller av *att Sverige har varit i krig eller* krigsfara och om det till följd av dessa förhållanden föreligger knapphet eller betydande fara för knapphet inom riket på egendom av vikt för totalförsvaret eller folkförsörjningen,

3. om det befinnes nödvändigt att med hänsyn till försvarsberedskapen inkalla värnpliktiga till tjänstgöring med stöd av 27 § 2 mom. eller 28 § 1 mom. värnpliktslagen (1941:967).

Föreskrift enligt första stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades *eller, om riksmöte ej pågår, från början av närmast följande riksmöte*. Sker ej underställning eller godkänner riksdagen ej föreskriften inom två månader från det underställning skedde, upphör föreskriften att gälla.

Föreskrift enligt första stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades. Sker ej underställning eller godkänner riksdagen ej föreskriften inom två månader från det underställning skedde, upphör föreskriften att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

¹ Ny lydelse föreslås också i prop. 1994/95:6.

Härigenom föreskrivs att 3 § ransoneringslagen (1978:268) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Föreskrift enligt 2 § första stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades *eller, om riksmöte ej pågår, från början av närmast följande riksmöte*. Sker ej underställning eller godkänner riksdagen ej föreskriften inom två månader från det underställningen skedde, upphör föreskriften att gälla.

Föreskrift enligt 2 § första stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det den utfärdades. Sker ej underställning eller godkänner riksdagen ej föreskriften inom två månader från det underställningen skedde, upphör föreskriften att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1984:989) om socialförsäkringsväsendet under krig och krigsfara skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Regeringen får föreskriva att 4-11 §§ helt eller delvis skall tillämpas från den tidpunkt som regeringen bestämmer

1. om riket är i krigsfara,
2. om det råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig eller av krigsfara som riket har befunnit sig i.

1. om Sverige är i krigsfara,
2. om det råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara.

Föreskrifter enligt första stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det de beslutades eller, om riksmöte ej pågår, från början av närmast följande riksmöte. Sker ej underställning eller godkänner riksdagen ej föreskrifterna inom två månader från det underställning skedde, upphör föreskrifterna att gälla.

Föreskrifter enligt första stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det de beslutades. Sker ej underställning eller godkänner riksdagen ej föreskrifterna inom två månader från det underställning skedde, upphör föreskrifterna att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1987:1069) om tullfrihet m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Om det föreligger särskilda förhållanden, får regeringen meddela föreskrifter om att en vara vid förtullning skall beläggas med särskild tull.

Föreskrifter enligt första stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det att föreskrifterna meddelats eller, om riksmöte inte pågår, från början av närmast följande riksmöte. Om underställning inte sker eller riksdagen inte godkänner föreskrifterna inom två månader från det att underställning skedde, upphör föreskrifterna att gälla.

Föreskrifter enligt första stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det att föreskrifterna meddelats. Om underställning inte sker eller riksdagen inte godkänner föreskrifterna inom två månader från det att underställning skedde, upphör föreskrifterna att gälla.

Om det inte längre föreligger förhållanden som avses i första stycket, skall regeringen upphäva föreskrifterna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

Härigenom föreskrivs att 2 § arbetsrättsliga beredskapslagen (1987:1262) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Regeringen får föreskriva att 5-9 §§ helt eller delvis skall tillämpas från den tidpunkt som regeringen bestämmer

1. om *riket* är i krigsfara,
2. om det råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig eller av krigsfara som *riket* har befunnit sig i.

1. om *Sverige* är i krigsfara,
2. om det råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av *att det är krig utanför Sveriges gränser* eller av *att Sverige har varit i krig eller krigsfara*.

Föreskrift enligt första stycket måste inom en månad underställas riksdagen. *Pågår inte riksmöte, räknas tiden från det nästa möte börjar.* Föreskriften upphör att gälla, om den inte underställs riksdagen i rätt tid eller om riksdagen inte godkänner den inom två månader från underställningen.

Föreskrift enligt första stycket måste inom en månad underställas riksdagen. Föreskriften upphör att gälla, om den inte underställs riksdagen i rätt tid eller om riksdagen inte godkänner den inom två månader från underställningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

2.24 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.

Prop. 1994/95:87

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

En föreskrift enligt 2 § andra stycket skall underställas riksdagen inom en månad från utfärdandet. *Om riksmöte inte pågår då, räknas tiden från början av nästa riksmöte.*

En föreskrift enligt 2 § andra stycket skall underställas riksdagen inom en månad från utfärdandet.

Föreskriften upphör att gälla, om den inte underställs riksdagen i rätt tid eller om riksdagen inte godkänner den inom två månader från den dag då underställningen skedde.

Regeringen skall föreskriva att bestämmelserna i 5-37 §§ inte skall tillämpas, när det inte längre råder sådana förhållanden som avses i 2 § första och andra styckena.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

Härigenom föreskrivs att 12 kap. 5 § utlänningslagen (1989:529)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

5 §

En föreskrift enligt 4 § 4 eller 5 som har meddelats i andra fall än då Sverige är i krig skall underställas riksdagen inom en månad från ikraftträdandet. *Om riksmöte inte pågår då, räknas tiden från början av nästa riksmöte.*

En föreskrift enligt 4 § 4 eller 5 som har meddelats i andra fall än då Sverige är i krig skall underställas riksdagen inom en månad från ikraftträdandet.

Föreskriften upphör att gälla, om den inte underställs riksdagen i rätt tid eller om riksdagen inte godkänner den inom två månader från den dag då underställningen skedde.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

¹ Lagen omtryckt 1994:515.

Härigenom föreskrivs att 11 § prisregleringslagen (1989:978) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §

En föreskrift med stöd av 7, 8 eller 9 § skall underställas riksdagen för prövning inom en månad från det att den utfärdades. Om riksmöte inte pågår, skall föreskriften underställas riksdagen inom en månad från början av närmast följande riksmöte.

En föreskrift med stöd av 7, 8 eller 9 § skall underställas riksdagen för prövning inom en månad från det att den utfärdades.

Föreskriften upphör att gälla, om

- den inte underställs riksdagen inom föreskriven tid, eller
- riksdagen inte godkänner föreskriften inom två månader från det att den underställdes.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1992:1402) om undanförsel och förstöring skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

En föreskrift enligt 2 § skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det att den utfärdades *eller, om riksmöte inte pågår, inom en månad från början av närmast följande riksmöte.*

En föreskrift enligt 2 § skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det att den utfärdades.

Föreskriften upphör att gälla, om

1. den inte underställs riksdagen inom angiven tid,
2. riksdagen inte godkänner föreskriften inom två månader från det att den underställdes.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 3 § lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 §

Varje förordnande enligt 1 §, 2 kap. 2 § andra stycket eller 6 § eller 3 kap. 2 § tredje stycket skall inom en månad från beslutet underställas riksdagen för godkännande. *Om riksmöte inte pågår, skall förordnandet underställas riksdagen inom en månad från början av det närmast följande riksmötet.* Om så inte sker inom rätt tid, upphör förordnandet att gälla.

Varje förordnande enligt 1 §, 2 kap. 2 § andra stycket eller 6 § eller 3 kap. 2 § tredje stycket skall inom en månad från beslutet underställas riksdagen för godkännande. Om så inte sker inom rätt tid, upphör förordnandet att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 1 § lagen (1995:000) om totalförsvarsplikt skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1994/95:6

Föreslagen lydelse

11 kap.

1 §

Vid Totalförsvarets pliktverk skall det finnas en eller flera inskrivningsnämnder för att genomföra förnyad prövning av vissa beslut av verket.

Inskrivningsnämnden består av en ordförande som utses av verket, och valda ledamöter till det antal som regeringen föreskriver. För varje landsting, eller kommun som inte ingår i ett landsting, inom inskrivningsnämndens verksamhetsområde skall minst en ledamot väljas. De valda ledamöterna utses för *tre* år av de landsting och kommuner som skall vara företrädde i nämnden. För ordföranden och de valda ledamöterna skall det finnas ersättare. Dessa utses på samma sätt som de ordinarie ledamöterna.

Inskrivningsnämnden består av en ordförande som utses av verket, och valda ledamöter till det antal som regeringen föreskriver. För varje landsting, eller kommun som inte ingår i ett landsting, inom inskrivningsnämndens verksamhetsområde skall minst en ledamot väljas. De valda ledamöterna utses för *fyra* år av de landsting och kommuner som skall vara företrädde i nämnden. För ordföranden och de valda ledamöterna skall det finnas ersättare. Dessa utses på samma sätt som de ordinarie ledamöterna.

I propositionen (1993/94:115) Valperiodens längd och vissa andra grundlagsfrågor föreslås att mandatperioden för riksdag, landstings- och kommunfullmäktige skall förlängas till fyra år med början från och med 1994 års ordinarie val. I propositionen föreslås ändring i bl.a. 3 kap. 3 § regeringsformen och 5 kap. 5 § kommunallagen (1991:900). Riksdagen har som vilande antagit ändringen i regeringsformen samt antagit ändringen i kommunallagen och några ytterligare av konstitutionsutskottet framlagda förslag bet. 1993/94:KU44, rskr. 1993/94:425, SFS 1994:695 och 998). Ändringarna avses träda i kraft den 1 januari 1995. Konstitutionsutskottet anförde att det utgick från att regeringen i andra frågor som har anknytning till riksdagens ordinarie valperiod och de kommunala mandattiderna nog överväger behovet av ändringar och lägger fram de förslag för riksdagen som anses nödvändiga (betänkandet s. 15).

Riksdagen har vidare - i vissa delar som vilande - antagit Riksdagsutredningens förslag om förlängning av riksmötet m.m. och som sin mening gett regeringen till känna vad utskottet har anført om viss följdlagstiftning (1993/94:TK1, 2 och 3, bet. 1993/94:KU18, rskr. 1993/94:425). Lagändringarna innebär att nuvarande bestämmelser om lagtima och urtima riksmöte utmönstras och att i stället riksmöte alltid skall pågå. Även dessa ändringar skall träda i kraft den 1 januari 1995 och motiverar ändringar i ett stort antal andra författningar, främst sådana som hänvisar till den situationen att riksmöte inte pågår. Riksdagen har gett regeringen till känna att förslag till följdlagstiftning bör läggas fram av regeringen med undantag för vissa riksdagsinterna författningar.

I denna proposition behandlar regeringen frågan om de följdändringar som kan vara aktuella med anledning av förlängningen av valperioden och riksmötet.

Regeringen kommer i ett annat sammanhang att lägga fram förslag om de ändringar som aktualiseras med anledning av slopandet av rätten för finans- och skatteutskotten att besluta om skatt då riksmöte inte pågår, vilket berör skattefullmakter (jfr bet. 1993/94:KU18 s. 18). I samband med förslag om ändringar i den nya mervärdesskattelagen (1994:200) kommer regeringen att ta upp följdändringar i den lagen av samma slag som de som läggs fram i denna proposition. Så kommer även att ske med vissa ändringar inom socialförsäkringsområdet. I propositionen (1994/95:6) Totalförsvarsplikt föreslås bl.a. en ny lag om totalförsvarsplikt. Genom lagen om totalförsvarsplikt, som föreslås träda i kraft den 1 juli 1995, föreslås flera andra lagar upphävdade. I dessa finns bestämmelser som har samband med riksmötets och valperiodens längd. Här kan nämnas 10 § lagen (1987:1262) om ändring i arbetsrättsliga beredskapslagen, 1 § allmänna tjänstepliktslagen (1959:83), 1 § lagen (1973:861) om lokal kristidsförvaltning, 2 § lagen (1981:292) om tjänsteplikt för hälso- och sjukvårdspersonal samt veterinärpersonal m.m. samt 10 § värnpliktslagen (1941:967). Vidare föreslås i proposi-

tionen (1994/95:7) Lag om civilt försvar att lagen (1973:861) om lokal kristidsförvaltning upphävs. Nu nämnda lagrum, förutom det i värnpliktslagen, innehåller särbestämmelser för det fall att riksmöte inte pågår. Enligt regeringens bedömning är det inte nödvändigt att vidta redaktionella ändringar av dessa bestämmelser som föreslås bli upphävda inom kort. Regeringen lägger därför inte fram några förslag till sådana ändringar i denna proposition. Inte heller föreslår regeringen någon ändring i värnpliktslagen om mandatperioden för ledamöter i inskrivningsnämnd, eftersom det också föreslås att värnpliktslagen skall upphävas.

En förlängning av valperioden får även betydelse för bestämmelserna om det statliga partistödet (lagen [1972:625] om statligt stöd till politiska partier). Regeringen återkommer till detta i annat sammanhang.

Regeringen avser att senare ta upp även frågan om förlängning av mandatperioden för ledamöter m.fl. i bl.a. länsstyrelser (förordning [1990:1510] med länsstyrelseinstruktion) och polisstyrelser (polisförordningen, 1984:730). Sådana ändringar kan regeringen besluta själv.

Lagstiftning som rör riksdagens interna arbete behandlar regeringen inte. Det gäller bl.a. lagen (1983:1061) med instruktion för riksdagens förvaltningskontor, lagen (1987:518) med instruktion för riksdagens revisorer, lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ samt lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter. Det får ankomma på riksdagen själv att ta initiativ till ändringarna i denna lagstiftning.

Lagrådet

Vissa av de nu framlagda lagförslagen är sådana att Lagrådets yttrande i och för sig bör inhämtas enligt 8 kap. 18 § regeringsformen. Med hänsyn till de föreslagna ändringarnas karaktär - byte från tre till fyra år beträffande mandatperioden o.d. och borttagande av särbestämmelser för fallet att riksmöte inte pågår - finner regeringen att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Lagrådets yttrande över förslagen har därför inte inhämtats.

4 Valperiodens längd

Regeringens förslag: Tjänstgöringstiden för nämndemän, ledamöter i övervakningsnämnder, skattenämnder och för ordförande och ledamot i överförmyndarnämnder m.m. skall nu förlängas till fyra år.

Skälen för regeringens förslag: Om riksdagen slutligt antar det vilande förslaget om att förlänga perioden mellan ordinarie val till riksdagen från tre till fyra år, kommer nästa ordinarie val till riksdagen

att äga rum år 1998 och mandatperioden för de nyligen valda ledamöterna att vara fyra i stället för tre år. Vidare kommer, med de antagna ändringarna i kommunallagen m.m. (se bet. 1993/94:KU44 s. 48 ff.), förlängning ske av mandattiden för ledamöter m. fl. i kommunfullmäktige, för ledamöter i styrelserna för kommuner och landsting, för borgarråden, revisorerna och för ledamöter och ersättare i förbundsfullmäktige i kommunalförbund. Dessa förlängningar av valperioden och mandattiderna har betydelse i vissa andra hänseenden. I konstitutionsutskottets betänkande anför, som tidigare nämnts, att utskottet utgår från att regeringen i andra frågor som har anknytning till riksdagens ordinarie valperiod och de kommunala mandattiderna nog överväger behovet av ändringar och lägger fram de förslag till riksdagen som anses nödvändiga (betänkandet s. 15).

Nämndemän vid allmänna domstolar och allmänna förvaltningsdomstolar utses för tre år. Den som har avgått som nämndeman är inte skyldig att på nytt ta emot ett uppdrag som nämndeman förrän efter tre år (4 kap. 6 och 8 §§ rättegångsbalken och 20 och 21 §§ lagen [1971:289] om allmänna förvaltningsdomstolar). Sedan slutet av 1800-talet har nämndemän valts av en politisk församling. Valet förrättas av landstingsfullmäktige (eller av landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige enligt viss fördelning i vissa fall). Nämndemännen utses från en personkrets som föreslagits av de i valförsamlingen företrädade politiska partierna. Som 1993 års Domarutredning anför i sitt betänkande (SOU 1994:99) Domaren i Sverige inför framtiden Del A (s. 302 f.), skulle de på detta sätt utsedda nämndemännen därmed kunna ses som en länk mellan de politiska instanserna och rättskipningen.

Domarutredningen har inte föreslagit några större förändringar i fråga om hur nämndemän väljs. Däremot har utredningen - mot bakgrund av ett konstaterande att uppdraget inte är politiskt till sin karaktär - föreslagit att mandatperioden för nämndemännen bör särskiljas från valkorporationens (betänkandet s. 307 ff.). Efter att ha konstaterat att den tidigare sexåriga mandatperioden kortats ned till tre år för att underlätta rekryteringen och att en fördubbling av mandatperioden därför inte kan ses som en lyckad lösning, nämner utredningen som ett tänkbart förslag, att nämndemännens mandatperiod även i fortsättningen är treårig, även om valperioden i de politiska församlingarna förlängs till fyra år. Å andra sidan framhåller utredningen att de anser att nämndemännen bör väljas för en period av samma längd som valförsamlingens men att valet bör förläggas så att mandatperioden påbörjas vid den tidpunkt då hälften av valförsamlingens mandatperiod gått ut (se betänkandet s. 309).

Domarutredningens betänkande remissbehandlas för närvarande. Beredningsarbetet bör inte föregripas i detta sammanhang. Någon ändring av det mera genomgripande slag som Domarutredningen diskuterar av bestämmelserna om nämndemännens mandatperiod bör därför inte nu vidtas utan mandatperioden nu förlängas till fyra år. Det fortsatta arbetet i Domarutredningen kan sedermera leda till nya ändringar i bestämmelserna.

Det finns andra författningar om nämnder m.m. som innehåller bestämmelser om att ordföranden och ledamöter utses för en period om tre år. Här skall nämnas övervakningsnämnd (37 kap. 2 § brottsbalken), god man vid fastighetsbildningsförrättning (4 kap. 2 § fastighetsbildningslagen, 1970:988), ordförande och ledamöter i skattenämnd (2 kap. 6 § taxeringslagen, 1990:324) samt överförmyndare och ledamot i överförmyndarnämnd (19 kap. 7 § föräldrabalken). Med hänsyn till vad som nyss sagts om nämndemännens mandatperiod bör en förlängning av mandatperioden även i dessa fall nu föreslås. Samtidigt föreslås några redaktionella ändringar i 37 kap. 2 § brottsbalken.

I propositionen (1994/95:6) Totalförsvarsplikt föreslås att värnpliktslagen upphävs den 1 juli 1995. Som anförts i avsnitt 3 underlåter regeringen att lägga fram förslag till ändring i värnpliktslagen. Den nyss nämnda propositionen innehåller emellertid i förslaget till lag om totalförsvarsplikt en motsvarighet till 10 § värnpliktslagen som innebär att de valda ledamöterna i inskrivningsnämnd skall utses för tre år. Av de skäl som anförts i denna proposition bör även förslaget till bestämmelse i lagen om totalförsvarsplikt anpassas till valperiodens längd.

De nämndemän som avses i 21 kap. 8 och 10 §§ fastighetstaxeringslagen (1977:1152) har inte sådan anknytning till riksdagens ordinarie valperiod eller de kommunala mandattiderna att en ändring av dessa nämndemäns mandatperiod är påkallad i detta sammanhang. Regeringen gör samma bedömning när det gäller de särskilda ledamöter som skall ingå i rätten vid behandling av kommunalbesvärsmål (13 a och b §§ lagen [1971:289] om allmänna förvaltningsdomstolar).

För val som förrättas under år 1994 föreslås att den nya tjänstgöringstiden om fyra år skall gälla. Detta framgår av den föreslagna övergångsbestämmelsen. Det föreslås således samma ordning som riksdagen beslutat om för riksdagen och kommunala församlingar.

5 Riksmötet

Regeringens förslag: De bestämmelser slopas som särreglerar förhållanden under tid som riksmöte pågår respektive inte pågår.

Regeringens skäl för förslagen: Den nya ordningen i fråga om riksmötets längd innebär i huvudsak följande. Ett riksmöte pågår till dess ett nytt riksmöte börjar (nya 1 kap. 2 § riksdagsordningen, RO). Riksdagen blir därigenom alltid samlad och lagtida riksmöte pågår alltid. Urtida och lagtida riksmöte slopas således. Talmannen beslutar vilka längre uppehåll som skall göras i kammarens arbete (plenifria veckor) under ett riksmöte. Om regeringen har förordnat om extra val kan talmannen besluta att uppehåll skall göras i kammarens arbete för återstående tid av valperioden. Om talmannen kallar till sammanträde avbryts uppehållet, vilket skall ske om regeringen eller 115 av riksdagens

ledamöter begär det (2 kap. 6 § RO). Riksdagens sommaruppehåll blir kortare, men i gengäld kan plenifria veckor planeras in i arbetsschemat.

De beslutade ändringarna kräver följdändringar av de författningar där det finns särreglering för det fall att riksmöte inte pågår. Det gäller följande lagar:

- lagen (1939:299) om förbud i vissa fall mot överlåtelse eller upplåtelse av fartyg m.m.
- lagen (1940:176) med vissa bestämmelser om fraktfart med svenska fartyg
- lagen (1957:684) om betalningsväsendet under krigsförhållanden
- lagen (1957:686) om taxeringsväsendet under krigsförhållanden m.m.
- lagen (1959:73) med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig m.m.
- lagen (1959:74) med vissa bestämmelser om utländsk försäkringsrörelse här i riket vid krig m.m.
- lagen (1960:22) om statlig krigsförsäkring
- lagen (1962:627) om vissa åtgärder för utnyttjande av vattenkraft vid krig m.m.
- krigshandelslagen (1964:19)
- lagen (1971:176) om vissa internationella sanktioner
- vallagen (1972:620)
- oljekrislagen (1975:197)
- förfogandelagen (1978:262)
- ransoneringslagen (1978:268)
- lagen (1984:989) om socialförsäkringsväsendet under krig och krigsfara
- lagen (1987:1069) om tullfrihet m.m.
- arbetsrättsliga beredskapslagen (1987:1262)
- lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.
- utlänningslagen (1989:529)
- prisregleringslagen (1989:978)
- lagen (1992:1402) om undanförsel och förstöring
- lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering
- lagen (1995:000) om totalförsvarspflicht (se prop. 1994/95:6).

Ändringarna behöver inte innebära annat än att särregleringen helt enkelt tas bort i de bestämmelser där sådan särreglering skett. I praktiken innebär ändringarna emellertid att riksdagen - om regeringen underställer riksdagen en föreskrift - måste sammanträda inom två månader från det att underställningen skedde för att inte föreskriften skall upphöra att gälla. I lagen (1984:989) om socialförsäkringsväsendet under krig och krigsfara och i arbetsrättsliga beredskapslagen (1987:1262) föreslås vidare vissa redaktionella ändringar som är föranledda av införandet av lagen (1992:1402) om höjd beredskap.

I 15 kap. 3 § vallagen finns en bestämmelse som talar om att riksmöte pågår. Den bestämmelsen bör ändras.

6 Kostnader

Inget av förslagen torde föranleda ökade kostnader.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 oktober 1994

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Sahlin, Hjelm-Wallén, Peterson, Hellström, Thalén, Freivalds, Wallström, Tham, Schori, Blomberg, Heckscher, Hedborg, Andersson, Winberg, Uusmann, Nygren, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson

Föredragande: statsrådet Freivalds

Regeringen beslutar proposition 1994/95:87 Följdlagstiftning till förlängningen av valperioden och riksmötet.